

Παρέμβαση του Υπουργού Εξωτερικών, Νίκου Δένδια, με θέμα «Τρέχουσες προκλήσεις για την ελληνική εξωτερική πολιτική» στην τηλεδιάσκεψη της Ένωσης Εξωτερικής Πολιτικής και Ηνωμένων Εθνών της Αυστρίας (Foreign Policy and United Nations Association of Austria) (17.05.2021)

Κύριε Πρόεδρε της Ένωσης Εξωτερικής Πολιτικής και Ηνωμένων Εθνών της Αυστρίας,

Διακεκριμένοι καλεσμένοι,

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

Καταρχάς, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση να συμμετέχω στη σημερινή εκδήλωση και για την ευκαιρία που μου δίνεται να απευθυνθώ σε ένα τόσο διακεκριμένο κοινό.

Θα κάνω μια επισκόπηση, εν συντομία, των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η ελληνική εξωτερική πολιτική.

Θα ξεκινήσω λέγοντας, ότι είμαι περήφανος για το γεγονός ότι η Ελλάδα ακολουθεί μια εξωτερική πολιτική που βασίζεται σε αρχές, οι οποίες περιλαμβάνουν την ειρηνική επίλυση των διαφορών, τη μη χρήση βίας στις διεθνείς σχέσεις και την προώθηση σχέσεων καλής γειτονίας.

Για εμάς, αυτές οι αρχές δεν αποτελούν απλώς μερικά ευγενή θεωρητικά αξιώματα. Είναι κανόνες που εφαρμόζουμε στην πράξη και τηρούμε.

Φυσικά, η τήρηση υψηλών αρχών σε θεωρητικό επίπεδο είναι διαφορετική από την τήρησή τους στον πραγματικό κόσμο. Στην γειτονία της Ελλάδας δε και ιδιαίτερα στην Ανατολική Μεσόγειο, αποκτούν ένα εντελώς διαφορετικό νόημα.

Επειδή είναι σημαντικό με ποιόν γειτνιάζει ένα κράτος,

Στην περίπτωση της Ελλάδας:

- βόρεια βρίσκονται τα Βαλκάνια που κάποτε χαρακτηρίζονταν η πυριτιδαποθήκη της Ευρώπης.
- ενώ στο νότια και νοτιοανατολικά, υπάρχει ένα εκρηκτικό μείγμα ορισμένων από τα πλέον περίπλοκα, ανεπίλυτα διεθνή πολιτικά ζητήματα παγκοσμίως.

Με άλλα λόγια, στην ευρύτερη γειτονιά της Ελλάδας υπάρχουν ζητήματα, άλλα πιο πρόσφατα και άλλα που εξακολουθούν να υφίστανται, καθώς και πολλαπλές προκλήσεις πολιτικής φύσεως, γεωπολιτικής και ασφάλειας.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα, η πρώτη χώρα στην περιοχή της που έγινε μέλος της ΕΕ και του ΝΑΤΟ, ακολουθεί, όπως ανέφερα, μια εξωτερική πολιτική αρχών.

Στα Βαλκάνια και ειδικότερα στα Δυτικά Βαλκάνια, είμαστε πεπεισμένοι ότι ο μόνος τρόπος για την εδραίωση της σταθερότητας, της ανάπτυξης και της ευημερίας είναι

μέσω της προώθησης μιας αξιόπιστης, βασιζόμενης στην αξίες και σύμφωνα με την καθορισμένη αιρεσιμότητα, ευρωπαϊκής προοπτικής.

Αυτό το όραμα θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά το 2003, στη Σύνοδο Κορυφής της Θεσσαλονίκης.

Η ατζέντα της Θεσσαλονίκης, για πρώτη φορά ενσωμάτωσε αυτό το όραμα για την περιοχή σε ένα κείμενο που έκτοτε αποτελεί σημείο αναφοράς.

Αυτό λέει πολλά για τη δέσμευση της Ελλάδας σε αυτόν τον στρατηγικό στόχο.

Από τότε, η Ελλάδα παραμένει ένας από τους πιο δραστήριους παράγοντες της περιοχής, υποστηρικτής μιας θετικής ατζέντας σε όλους τους τομείς.

Σε αυτό το πλαίσιο, έχουμε αναλάβει την πρωτοβουλία να δημιουργήσουμε, στις περισσότερες περιπτώσεις μαζί με την Κύπρο, αλλά και να συμμετάσχουμε, σε διάφορα πολλαπλά σχήματα τριμερούς και πολυμερούς συνεργασίας στην περιοχή.

Προσπαθούμε να προωθήσουμε τις σχέσεις καλής γειτονίας, τον διάλογο και την κατανόηση σε μια περιοχή που έχει υποφέρει πολύ στο παρελθόν από την έλλειψη αυτών.

Ο κύριος στόχος μας πίσω από τέτοιες πρωτοβουλίες και τη συνολική εμπλοκή μας είναι να επιτύχουμε τον στρατηγικό στόχο της ευρωπαϊκής προοπτικής των Δυτικών Βαλκανίων, αφού υποστηρίξαμε με επιτυχία την ενταξιακή υποψηφιότητά τους στο NATO.

Εντούτοις, η επιδίωξη αυτού του στρατηγικού στόχου δεν είναι μια οδός στρωμένη με ροδοπέταλα. Απαιτεί επώδυνες αλλά απαραίτητες μεταρρυθμίσεις για να διασφαλιστεί ότι η περιοχή είναι έτοιμη για το επόμενο βήμα προς την ΕΕ.

Απαιτεί επίσης τη λήψη δύσκολων αποφάσεων και την τήρηση αυτών.

Στην πραγματικότητα, οι υποψήφιες χώρες της ΕΕ στην περιοχή δεν θα μπορούσαν να ελπίζουν σε έναν πιο ένθερμο υποστηρικτή από αυτόν που έχουν βρει στην Ελλάδα. Η συνεχής υποστήριξή μας συνοδεύεται από μια θεμελιώδη προϋπόθεση: να πληρούνται οι προϋποθέσεις.

Διότι χωρίς τις καθορισμένες προϋποθέσεις, χωρίς μεταρρυθμίσεις, όλη αυτή η προσπάθεια προώθησης της σταθερότητας και ανάπτυξης της περιοχής των Δυτικών Βαλκανίων θα ήταν κενή περιεχομένου.

Στην πραγματικότητα, η διαδικασία μετασχηματισμού, που οδηγεί στην πλήρη υιοθέτηση των προτύπων της ΕΕ και τελικά στην ένταξη στην ΕΕ εξυπηρετεί κυρίως τα συμφέροντα των Δυτικών Βαλκανίων.

Και η επιδίωξη της προοπτικής της ΕΕ είναι ο καλύτερος τρόπος για να προστατευθεί η περιοχή από τις προσπάθειες τρίτων δρώντων να κυριαρχήσουν σε αυτή με στόχο την προώθηση δικής τους ατζέντας.

Οι ενέργειές τους είναι ξένες, αν όχι σε άμεση αντίφαση, με τα συμφέροντα της περιοχής.

Αυτή, αγαπητοί φίλοι, είναι η μεγαλύτερη πρόκληση για την ελληνική εξωτερική πολιτική στα Δυτικά Βαλκάνια.

Να εξασφαλισθεί ότι:

- το όραμα της ευρωπαϊκής προοπτικής θα υπερισχύσει και δεν θα παρεμποδίζεται από εξωτερικές επιρροές,
- αυτές οι επιρροές δεν θα επιτρέπεται να χειραγωγούν τους πληθυσμούς της περιοχής με βάση τη θρησκεία τους ή οποιαδήποτε άλλη σχέση.
- αυτές οι δυνάμεις δεν θα επιτρέπεται να πλημμυρίσουν την περιοχή με μετανάστες, όπως έχουν προσπαθήσει ανεπιτυχώς στο πρόσφατο παρελθόν, μετατρέποντας τα Δυτικά Βαλκάνια σε μία «χωματερή» βασανισμένων ψυχών.

Κι ας περάσουμε στη γειτονιά της Ανατολικής Μεσογείου, όπου φοβάμαι ότι οι προκλήσεις και διακυβεύσεις, όχι μόνο για την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας αλλά και για τη σταθερότητα της περιοχής, είναι πολύ σημαντικότερες.

Πρόκειται για μια περιοχή που δεν μπορεί να ξεπεράσει τη δική της Ιστορία, αλλά μάλλον, πιο συχνά, καταβροχθίζεται από την ίδια της την ιστορία.

Πρόκειται για μια περιοχή όπου ορισμένοι μείζονες ενδιαφερόμενοι, με ολοένα και πιο αποκλίνουσες απόψεις και προσεγγίσεις από τη διεθνή νομιμότητα, ανταγωνίζονται ο ένας τον άλλον για να διατηρήσουν το αποτύπωμά τους ή και να το αυξήσουν.

Είναι μια περιοχή με ορισμένα από τα πιο εμβληματικά, επίμονα ζητήματα παγκοσμίως, όπως το Ισραηλινό-Παλαιστινιακό ζήτημα και το Κυπριακό.

Είναι μια περιοχή με ανοιχτές κρίσεις: στη Συρία, τη Λιβύη, την Υεμένη.

Μια περιοχή γεμάτη πολιτιστικούς, θρησκευτικούς, πολιτικούς φραγμούς, που υπόκειται σε σφαίρες επιρροή κάθε είδους, συμπεριλαμβανομένων των εξτρεμιστικών στοιχείων που συνεχίζουν να είναι παρόντα.

Μία περιοχή όπου οι συνθήκες σταθερότητας και ασφάλειας, ακόμη και οι συνθήκες που απειλούν την ειρήνη, έχουν έναν κοινό παρονομαστή: την Τουρκία.

Δεν είναι ο μοναδικός κοινός παρονομαστής, αυτό είναι αλήθεια. Υπάρχουν και άλλοι.

Αλλά σπάνια βρίσκεται μια χώρα να έχει τα πλοκάμια της πίσω από τόσα πολλά ζητήματα και τόσες κρίσεις με τόσο επικίνδυνο, ακόμη και απειλητικό για την ειρήνη τρόπο.

Κατά της Ελλάδας ειδικότερα, η Τουρκία παραβιάζει την κυριαρχία μας σε καθημερινή βάση.

Αμφισβητεί τα κυριαρχικά μας δικαιώματα, προσπαθώντας να ξαναγράψει την ιστορία, να επανασχεδιάσει τη γεωγραφία και να αλλάξει τις συνθήκες που ακόμη και η ίδια η Τουρκία έχει υπογράψει και πρέπει να τηρεί.

Όλα αυτά στο όνομα ενός νεο-οθωμανικού οράματος επονομαζόμενου Mavi Vatan ή Το όραμα της Γαλάζιας Πατρίδας.

Η επιδίωξη αυτού του νεο-οθωμανικού οράματος έχει επηρεάσει, λυμναιείται μάλλον τη Συρία, το Ιράκ, τη Λιβύη, το Ισραηλινό-Παλαιστινιακό ζήτημα, το Κυπριακό, τις σχέσεις μεταξύ μουσουλμανικών κρατών, τις σχέσεις μεταξύ των κρατών του Κόλπου.

Η Ελλάδα προσπαθεί να δημιουργήσει χώρο για διάλογο και συνεργασία για την προώθηση σχέσεων καλής γειτονίας, ανάπτυξης, ανοχής και κατανόησης.

Η Τουρκία κάνει το ακριβώς αντίθετο:

- τροφοδοτεί συγκρούσεις και προσπαθεί να χειραγωγήσει όσους εμπλέκονται (αυτό συμβαίνει στη Λιβύη, για παράδειγμα, ή στο Ισραηλινό-Παλαιστινιακό ζήτημα)
- παραβιάζει την κυριαρχία κρατών (Ελλάδα, Κύπρος, Συρία, Ιράκ),
- απειλεί την Ελλάδα με πόλεμο εάν ασκήσουμε το δικαίωμά μας, που είναι σύμφωνο με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, να επεκτείνουμε τα χωρικά μας ύδατα στο Αιγαίο πέραν από τα τωρινά 6 ναυτικά μίλια. Επιτρέψτε μου να τονίσω ότι το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) είναι μέρος του κεκτημένου της ΕΕ. Ερχόμαστε δηλαδή αντιμέτωποι με πόλεμο εάν εφαρμόσουμε το κεκτημένο της ΕΕ.
- υπογράφει παράνομες συμφωνίες (όπως αυτές που συνήφθησαν με την πρώην Λιβυκή κυβέρνηση), προκειμένου να σφετεριστεί τα κυριαρχικά δικαιώματα άλλων χωρών
- χρησιμοποιεί τους μετανάστες για πολιτικά και οικονομικά οφέλη,
- χειραγωγεί τις μειονότητες,
- επιχειρεί να τρομοκρατεί όσους μιλούν ενάντια στις παράνομες πρακτικές της και της συνεχούς στρατιωτικής παρουσίας στη Λιβύη,
- δεν συμμορφώνεται με τα ψηφίσματα του Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών και τις θέσεις της Ευρωπαϊκής κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ).

Η Τουρκία παίζει ένα πολύ επικίνδυνο παιχνίδι στην Ανατολική Μεσόγειο.

Για όσους πιστεύουν ότι αυτό είναι ελληνικό πρόβλημα, αυτό δεν ισχύει. Είναι ένα σοβαρό περιφερειακό πρόβλημα. Ως εκ τούτου, είναι πρόβλημα της ΕΕ.

Είναι ένα πρόβλημα, για το οποίο, λυπάμαι που το λέω, η ΕΕ στο σύνολό της δίστασε να το αντιμετωπίσει ως έχει: ως δηλαδή μια ανεύθυνη, αποσταθεροποιητική, ρεβιζιονιστική, παράνομη συμπεριφορά κατά των κρατών μελών και των ίδιων των συμφερόντων της ΕΕ.

Και δεν είναι ότι η ΕΕ δεν μπορεί να το δει αυτό. Οφείλεται στο ότι τα εθνικά συμφέροντα υπερισχύουν των συμφερόντων της ΕΕ.

Κάτι που είναι λυπηρό.

Αυτή η τουρκική απόπειρα να αντικαταστήσει τη νομιμότητα με την παρανομία σε όλη την Ανατολική Μεσόγειο αποτελεί την κύρια πρόκληση για την ελληνική εξωτερική πολιτική.

Πώς λοιπόν, αντιδρά η Ελλάδα σε αυτό; Απαντάμε:

- > Προστατεύοντας την εθνική μας κυριαρχία και τα κυριαρχικά μας δικαιώματα.
- > Καλώντας την Τουρκία να οδηγηθεί σε αποκλιμάκωση, να συμμορφωθεί με το διεθνές δίκαιο και να εγκαταλείψει την παράνομη συμπεριφορά της προσπαθώντας να δημιουργήσει τετελεσμένα εις βάρος της Ελλάδας και άλλων χωρών της περιοχής.
- > Διαταράσσοντας τα σχέδια της Τουρκίας για εκμετάλλευση του σοβαρού, ανθρωπιστικού πρωτίστως χαρακτήρα, ζητήματος της μετανάστευσης.
- > Συμφωνώντας να ξαναρχίσουμε τον διάλογο με την Άγκυρα βάσει του διεθνούς δικαίου, προκειμένου να διευθετήσουμε τη μοναδική μας διαφορά που είναι η οριοθέτηση των αντίστοιχων ΑΟΖ μας και εάν δεν ευδοκιμήσει, παραπέμποντας αυτό το ζήτημα στο Διεθνές Δικαστήριο.
- > Υποστηρίζοντας την υποψηφιότητα της Τουρκίας για ένταξη της στην ΕΕ σύμφωνα με τα ίδια πρότυπα που ισχύουν και για τις άλλες υποψήφιες χώρες.
- > Καταβάλλοντας κάθε δυνατή προσπάθεια για να βοηθήσουμε την Τουρκία προς αυτή την κατεύθυνση
- > Δημιουργώντας ένα ισχυρό δίκτυο σχέσεων βασισμένο στο διεθνές δίκαιο.

Δεν το κάνουμε αυτό για να απομονώσουμε την Τουρκία. Δεν είναι η Ελλάδα που θέλει να απομονώσει την Τουρκία, αλλά η Τουρκία έχει απομονωθεί με τη συμπεριφορά της.

Στόχος μας, στόχος της Ελλάδας, είναι να εδραιώσουμε μια νοοτροπία διαλόγου, φιλίας, εμπιστοσύνης και συνεργασίας σε ολόκληρη την περιοχή βάσει του διεθνούς δικαίου.

Μια νοοτροπία που, με τη σειρά της, θα προωθεί την τόσο αναγκαία ειρήνη, σταθερότητα και ανάπτυξη στην Ανατολική Μεσόγειο, προς όφελος όλων των χωρών και των λαών της. Συμπεριλαμβανομένης και της Τουρκίας.

Επειδή θέλω να είμαι σαφής: η Ελλάδα θα ήταν πολύ χαρούμενη αν μια μέρα – μια μέρα σύντομα, κατά προτίμηση – έβλεπε την Τουρκία να μεταμορφώνεται σε στρατηγικό εταίρο και σε αξιόπιστη υποψήφια χώρα της ΕΕ, όπως επιθυμούμε να είναι.

Αυτός ο μετασχηματισμός δεν έχει ακόμη συμβεί, αν και πιστεύουμε ότι θα ήταν προς το συμφέρον της Τουρκίας και του τουρκικού λαού.

Από αυτήν την άποψη, εκτιμούμε τη στάση της Αυστρίας όλο αυτό το διάστημα, αναφορικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ελλάδα και ολόκληρη η Ευρώπη, ως προς την ευθύνη της Τουρκίας.

Επομένως, θα ήθελα σήμερα να ευχαριστήσω δημοσίως την Αυστρία και την κυβέρνηση της, όπως έκανα και στο παρελθόν, για αυτήν την επίδειξη αλληλεγγύης και υποστήριξης.

Ένα τελευταίο σημείο: πιστεύουμε ότι η Ελλάδα, ακολουθώντας μια εξωτερική πολιτική αρχών και εφαρμόζοντας ενεργά τις αρχές και τις αξίες του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, καθιστά τη χώρα μας τέλεια υποψήφια για μια μη-μόνιμη έδρα στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Επιδιώκουμε αυτόν τον ευγενή στόχο για την περίοδο 2025-2026 με αφοσίωση και αποφασιστικότητα και είμαστε περήφανοι που έχουμε την υποστήριξη χωρών, όπως η Αυστρία, της οποίας την υποψηφιότητα για τα Ηνωμένα Έθνη την περίοδο 2027-2028, θα υποστηρίξουμε και εμείς.

Σας ευχαριστώ.